

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK VIII. 164.

Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1930.

(Conventions collectives et conflits du travail en 1930.)

Utgitt av
DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ.

OSLO

I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1931.

Pris: kr. 1,25.

Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII.
(Statistique Officielle de la Norvège, série VIII.)

Rekke VIII.

Trykt 1929:

- Nr. 83. Meieribruket i Norge i 1927. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1927.*)
— 84. Sinnssykeasylenes virksomhet 1927. (*Hospices d'aliénés.*)
— 85. Det civile veterinærvesen 1927. (*Service vétérinaire civil.*)
— 86. Forsikringselskaper 1927. (*Sociétés d'assurances.*)
— 87. Lønninger 1928. (*Gages et salaires.*)
— 88. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1929/30. (*Finances de l'État.*)
— 89. Norges telegrafvesen 1927—28. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
— 90. Skolevesenets tilstand 1926—27. (*Instruction publique.*)
— 91. Sjømannsforsikringen 1926. Fiskeriforsikringen 1926. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
— 92. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1928—29. (*Salaires des ouvriers agricoles 1928—29.*)
— 93. Kommunevalgene 1928. (*Élections en 1928 pour les conseils communaux et municipaux.*)
— 94. Norges jernbaner 1927—28. (*Chemins de fer norvégiens.*)
— 95. Norges postvesen 1928. (*Statistique postale.*)
— 96. Fengselsstyrets årbok 1925. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1925.*)
— 97. Industriarbeiderforsikringen. Ulykkesforsikringen 1926. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
— 98. Husdyrbruket — Produksjon. Representativ undersøkelse for året ²⁰/₁₀₀ 1927 — ²⁰/₁₀₀ 1928. (*Élevage du bétail; production. Recherche représentative.*)
— 99. Meglingsinstitusjonens virksomhet 1927 og 1928. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1928. (*Entremise publique 1927 et 1928. Conventions collectives et conflits du travail en 1928.*)
— 100. Norges kommunale finanser 1926/27. (*Finances des communes.*)
— 101. Kriminalstatistikk 1925 og 1926. (*Statistique de la criminalité pour les années 1925 et 1926.*)
— 102. Norges fiskerier 1927. (*Grandes pêches maritimes.*)
— 103. Husholdningsregnskap 1927—28. (*Budgets de familles 1927—28.*)
— 104. Norges handel 1928. (*Commerce.*)
— 105. Norges bergverksdrift 1928. (*Mines et usines.*)
— 106. Private aktiebanker 1928. (*Banques privées par actions.*)
— 107. Sykeforsikringen 1928. (*Assurance-maladie.*)
— 108. Norges skibsfart 1928. (*Navigation.*)
— 109. Norges sparebanker 1928. (*Caisses d'épargne.*)

Trykt 1930:

- Nr. 110. Norges industri 1927. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
— 111. Det civile veterinærvesen 1928. (*Service vétérinaire civil.*)
— 112. Rekruttering 1922—26. (*Recrutement.*)
— 113. Fattigvesenet 1926 og 1927. (*Assistance publique.*)
— 114. Den Norske Statskasses finanser 1913/14—1930/31. (*Finances de l'État.*)
— 115. Sinnssykeasylenes virksomhet 1928. (*Hospices d'aliénés.*)
— 116. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1927. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
— 117. Meieribruket i Norge 1928. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1928.*)
— 118. Lønninger 1929. (*Gages et salaires.*)
— 119. Forsikringselskaper 1928. (*Sociétés d'assurances.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK VIII. 164.

Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1930.

(Conventions collectives et conflits du travail en 1930.)

Utgitt av
DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ.

OSLO
I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.
1931.

Tidligere publikasjoner om megling og voldgift, tariffoverenskomster og arbeidskonflikter:

Det Statistiske Centralbyrå:

Arbeidsmarkedet 1906 og 1908. — Månedsskrift for Socialstatistikk. 1912. —

Statistiske Meddelelser 1923 nr. 7.

Tariffoverenskomster og arbeidskonflikter i Norge 1922. VII. 105.

Megling og voldgift. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1923. VII. 145.

Megling og voldgift. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1924. VII. 177.

Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1925.

VIII. 2.

Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1926.

VIII. 38.

Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1927. VIII. 73.

Meglingsinstitusjonens virksomhet 1927 og 1928. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1928. VIII. 99.

Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1929.

VIII. 136.

Meglingsinstitusjonens virksomhet 1916—21 (offentliggjort i Sociale Meddelelser 1917—22).

Se også Beretning fra Arbeidernes Fagl. Landsorganisasjon 1908—28.

FORORD

I årene 1923 til 1926, 1928 og 1929 har Byråets statistikk over tariffavtaler og arbeidskonflikter vært trykt sammen med riksmeglingsmannens beretning om Meglingsinstitusjonens virksomhet. Da beretningen for 1930 ikke er ferdig utarbeidet, har man ikke funnet å kunne utsette utgivelsen av Byråets statistikk. Beretningen for 1930 vil derfor sammen med beretningen for 1931 bli utgitt i forbindelse med Byråets statistikk for 1931.

Utarbeidelsen av denne statistikk er forestått av sekretær Signy Arctander.

Det Statistiske Centralbyrå, Oslo november 1931.

Gunnar Jahn.

E. Storsteen.

INN H O L D

	Side
I. Tariffavtaler i 1930	5
Kilder	5
Tariffenes omfang. Utviklingen 1929 til 1930	5
—»— oprettelsesmåte	11
—»— tallmessige betydning	12
Partenes organisasjonsforhold	13
Tariffenes gyldighetsområde	13
—»— varighet	14
—»— innhold	17
—»— opsigelsesfrist	18
Norsk Skog- og Landarbeiderforbunds tariffer	20
II. Arbeidskonflikter i 1930	21
Kilder	21
De største konflikter	21
Fordeling på årstider og etter omfang og varighet	22
—»— » erhvervsgrupper	23
Hvorledes konfliktene er løst	25
Utviklingen i de senere år	25
Forskjellige former for konflikter	26

Table des matières.

	Pages
I. Conventions collectives en 1930	5
Élaboration	5
L'extension des conventions collectives. Le développement 1929 à 1930	5
Méthode d'établissement des conventions collectives	11
L'importance numérique des conventions collectives	12
L'organisation des parties différentes	13
Étendue d'application des conventions collectives	13
Durée —»—	14
Contenu —»—	17
Terme de congé —»—	18
Les conventions collectives de l'Union des ouvriers forestiers et agricoles	20
II. Conflits du travail en 1930	21
Élaboration	21
Conflits du travail les plus étendus	21
Répartition des conflits par saisons, l'importance numérique et durée	22
—»— » —»— groupes d'industrie	23
Conciliation » —	25
Le développement dans les dernières années	25
Les diverses catégories des conflits	26

I. Tariffavtaler i 1930.

Statistikken over tariffavtaler og arbeidskonflikter er som før bygget på meglingsinstitusjonens materiale og på opplysninger fra partene, overveiende fra arbeidernes organisasjoner. Når man har kunnet få opplysninger fra begge parter og disse ikke stemte overens, har man søkt å finne et midteltall. For å få statistikken fullstendigere er der også i år innsamlet opplysninger fra dagbladene og fagpressen. Materialet er således supplert med opplysninger fra flere kanter; men til tross herfor er det neppe lyktes å få statistikken helt fullstendig. Flere av oppgavene over det arbeidertall tariffene omfatter bygger — og vil antagelig også for fremtiden komme til å bygge — på skjønsmessige opplysninger.

Den her omhandlede statistikk blev for 1928 adskillig utvidet og lagt an såvidt mulig i overensstemmelse med de prinsipper som er blitt fastslått av det Internasjonale Arbeidsbyrå.

Tariffenes omfang. Utviklingen 1929 til 1930.

I tabellen neste side er ført op antallet av tariffier og arbeidere ved utgangen av 1929, tilgang og avgang i 1930 og antallet ved utgangen av 1930.

Under «Tilgang i 1930» er foruten fornyede og nye tariffier og deres arbeidertall også ført op den tilvekst i arbeidertall som i løpet av året er foregått ved de tariffier som tidligere var inngått for over 1 år og altså skulde løpe uforandret videre samt tilveksten ved de tariffier som ikke var opsagt i 1930, eller som var uavgjort ved årets utgang. Under «Avgang i 1930» er tilsvarende foruten de utløpne og utgatte tariffier og deres arbeidertall ført op nedgang i arbeidertall ved de ovenfor nevnte bestående tariffier.

Totaltallene side 7 gir en oversikt over hvorledes utviklingen er foregått i det hele, og hvilke forandringer der er foregått med arbeidertallet i de bestående tariffier.

Hvis man tar med de forandringer som er foregått i de bestående tariffier, blir tilgangen således 1005 tariffier med 81 180 arbeidere og avgangen 869 med 68 593 arbeidere.

Når arbeidertallet ved utgangen av årene 1929 og 1930 jevnføres, viser det derfor adskillig stigning. Bevegelsen har imidlertid vært temmelig uensartet innen de forskjellige erhvervsgrupper. Forandringene er ikke store i

Erhvervsgrupper	Antall 1 jan. 1930		Tilgang i 1930		Avgang i 1930		Antall 31 des. 1930	
	Gjeldende overenskomster	Arbeidere med overenskomst	Nye og fornyede overenskomster	Med følgende antall arbeidere	Utgåtte og utløpne overensk.	Med følgende antall arbeidere	Gjeldende overenskomster	Arbeidere med overenskomst
I. Utvinning av metaller	8	3 332	4	564	4	788	8	3 108
II. Sten- og jordarter	42 ¹	5 349 ¹	39	4 330	29	4 031	52	5 648
III. Metallindustri	64 ¹	16 891 ¹	27	4 973	15	2 643	76	19 221
IV. Kjemisk industri	18 ¹	7 749 ¹	15	5 252	10	5 387	23	7 614
V. Olje- og fettindustri	4	319	1	13	1	44	4	288
VI. Elektrisitets- og gassverk	43	433	9	129	6	108	46	454
VII. Treindustri	81	6 347	29	797	21	643	89	6 501
VIII. Papirindustri	72	15 609	15	13 654	20	13 761	67	15 502
IX. Lær- og gummiindustri	14	1 396	3	1 254	1	700	16	1 950
X. Tekstilindustri	16	3 623	12	2 755	8	2 255	20	4 123
XI. Beklædningsindustri	84	7 040	17	2 521	21	2 956	80	6 605
XII. Nærings- og nytelsesmiddelindustri	126	9 301	61	1 913	36	1 935	151	9 279
XIII. Polygrafisk industri	184	3 602	231	1 944	181	1 800	234	3 746
XIV. Bygge- og anleggsvirksomhet	163 ¹	14 425 ¹	48	4 908	49	2 056	162	17 277
XV. Transport	81	8 932	94	4 623	32	3 419	143	10 136
XVI. Sjøfart	24	14 549	12	12 001	12	7 763	24	18 787
XVII. Skogbruk	403	14 018	310	17 060	401	13 975	312	17 103
XVIII. Handel	33	2 182	43	3 347	15	696	61	4 833
XIX. Forskjellige bedrifter	41	6 438	35	5 763	15	4 725	61	7 476
Tilsammen	1 501	141 535	1 005	87 801	877	69 685	1 629	159 651

¹ P. g. a. omgruppering er disse tall forandret.

	Pr. ¹ / ₁ 1930		Tilgang i 1930		Avgang i 1930		Pr. ³¹ / ₁₂ 1930	
	Tarif-fer	Arbei-dere	Tarif-fer	Arbei-dere	Tarif-fer	Arbei-dere	Tarif-fer	Arbei-dere
Utløpne og fornyede tariffer	356	48 625	406 ¹	54 539	356	48 625	406	54 539
Tariffer som løp videre i året	312	50 825	—	6 312	8 ²	693	304	56 444
Uavgjorte tariffer ved årets utgang	2	2 015	—	—	—	—	2	2 015
Ikke opsagte do. do.	318	20 102	—	309	—	399	318	20 012
Nyoprettede do. do.	—	—	599	26 641	—	—	599	26 641
Utgåtte do. do.	513	19 968	—	—	513	19 968	—	—
Tilsammen	1 501	141 535	1 005	87 801	877	69 685	1 629	159 651

¹ Tilgangen i antallet av tariffer er betydelig større enn avgangen. Grunnen er at der under tariffene for aviser og boktrykkerier utenfor Arbeidsgiverforeningen er regnet med et betydelig større antall enkeltfirmaer enn foregående år. — ² Avgangen i tariffantallet skyldes nedgang i antallet av enkeltfirmaer for en gruppe med enslydende tariffer.

gruppene II, IV, V, VI, VII, VIII, XII og XIII. Nedgang i arbeidertallet fra utgangen av 1929 til utgangen av 1930 var der bare i et par grupper. Av størst omfang var den i gruppene XI og I. I gruppe XI, beklædningsindustri, er grunnen til nedgangen dels tilbakegang i arbeidertallet i eldre tariffer, dels at de nye tariffer er mindre og færre enn de utgåtte. I gruppe I, utvinning av metaller, er likeledes avgangen større enn tilgangen.

Stigningen i arbeidertallet fra 1929 til 1930 er absolutt sett størst i gruppene XVI, XVII, XIV, XVIII, III, XV og XIX og relativt i gruppene XVIII, IX, XVI, XVII, XIV, XIX, X, III og XV.

Stigningen i gruppe XVI, sjøfart, skyldes forandringer i arbeidertallet i eldre tariffer. Forandringen er ikke reel, da den ikke skyldes noen faktisk stigning, men bare et revidert tall for omfanget av den største tariff. I gruppe XVII, skogbruk, er der likesom i foregående år en stor tilvekst av nye tariffer, om enn ikke av så stort omfang som i 1929. Det har heller ikke i år vært mulig å få det statistiske materialet fra Norsk Skog- og Landarbeiderforbund i en form som svarer til materialet fra de andre forbund. Også for 1930 er alle tariffer oprettet året før regnet som utgåtte og alle tariffer oprettet eller fornyet i året regnet som nye. En stor del av tariffene fra 1929 er fornyet i 1930 og skulde derfor ikke vært regnet som nye, men det har ikke vært mulig å få oppgavene spesifisert således at de kunde fordeles på denne måte. I alt er i Skog- og Landarbeiderforbundet opgitt 307 tariffer med et anslått arbeidertall av tilsammen 16 500. Bare 98 av disse med tilsammen ca. 3000 arbeidere var helt nye. En sammenligning av tariffenes omfang i gruppen skogbruk ved utgangen av 1929 og 1930 viser en stigning i arbeidertallet på 3085 arbeidere eller 22 %. Stigningen i gruppe XIV, bygge- og anleggsvirksomhet, skyldes overveiende tilvekst i arbeidertallet i tariffer som fortsetter. Men i gruppe XVIII, handel, skyldes tilveksten i arbeidertallet, den relativt største tilvekst som forekommer, et meget stort antall nye tariffer. I gruppe III, metallindustri, kommer stigningen av tilvekst i arbeider-

tallet i eldre tariffer. I gruppe XV, transport, er der stor tilgang på nye tariffer. Hvor stor tilveksten i arbeidertall har vært kommer ikke frem, da der for en del tariffer ikke kan opgis arbeidertall. I gruppe XIX, forskjellige bedrifter, er der også kommet til et stort antall nye tariffer.

Foruten i ovennevnte grupper var der relativt sett en betydelig tilvekst i gruppene IX, lær- og gummiindustri, og X, tekstilindustri. I gruppe IX er der stigning i arbeidertallet i eldre tariffer. I gruppe X er der flere nyttkomne tariffer.

Som nevnt i tidligere oversikter kan bevegelsen i arbeidertallet innen hver erhvervsgruppe ikke tas som noget uttrykk for beskjeftigelsen i vedkommende erhvervsgren i det hele. Opgavene knytter sig nemlig såvidt mulig til situasjonen ved årets utgang. Og det hender at viktige bedrifter eller bedriftsgrupper innen en erhvervsgren kan være utelatt, da tarifforholdene på dette tidspunkt ikke var ordnet. På samme måte kan andre — som ikke var tatt med ved forrige årsskifte — være kommet med. Det har heller ikke alltid vært mulig å bruke tallene ved årets utgang. For sesongbedrifter og lign. må brukes det arbeidertall som er beskjeftiget når der er sesong. Dessuten vil der — som tidligere nevnt — alltid klebe nogen usikkerhet ved arbeidertallet i hvert fall for de større tariffer.

Av disse forskjellige grunner blir arbeidertallet bare et tilnærmedesvis mål for det antall som ved årets utgang har tariffestede arbeidsforhold.

Erhvervsgrupper	Gjeldende tariffer pr. 31 des. 1930		Tariffer som løp videre uforandret i 1930		
	Tariffer	Arbeidere	Absolutte tall		Arb.tallet i pct. av det tilsva- rende i de gjel- dende tariffer pr. 31/12 30.
			Tariffer	Arbeidere	
I. Utvinning av metaller	8	3 108	3	2 534	81,5
II. Sten- og jordarter	52	5 648	5	353	6,3
III. Metallindustri	76	19 221	43	17 036	88,6
IV. Kjemisk industri	23	7 614	7	2 362	31,0
V. Olje- og fettindustri	4	288	2	260	90,3
VI. Elektrisitets- og gassverk	46	454	9	42	9,3
VII. Treindustri	89	6 501	34	4 772	73,4
VIII. Papirindustri	67	15 502	48	1 534	9,9
IX. Lær- og gummiindustri	16	1 950	13	797	40,9
X. Tekstilindustri	20	4 123	3	640	15,5
XI. Beklædningsindustri	80	6 605	34	3 426	51,9
XII. Nærings- og nydelsesmiddel- industri	151	9 279	20	3 650	39,3
XIII. Polygrafisk industri	234	3 746	3	2 030	54,2
XIV. Bygge- og anleggsvirksomhet	162	17 277	59	10 634	61,6
XV. Transport	143	10 136	14	4 217	41,6
XVI. Sjøfart	24	18 787	—	—	—
XVII. Skogbruk	312	17 103	—	—	—
XVIII. Handel	61	4 833	4	1 306	27,0
XIX. Forskjellige bedrifter	61	7 476	3	851	11,4
	1 629	159 651	304	56 444	35,4

En stor del av tariffene i 1929 blev fastsatt med 2 års varighet. Mange av tariffene løp derfor uforandret videre i 1930. En rekke tariffier inneholdt bestemmelser om en betinget adgang til indeksregulering i 1930. Som der senere skal omtales falt denne bort.

På s. 8 er for de enkelte erhvervsgrupper sammenlignet antallet av gjeldende tariffier ved utgangen av 1930 og det antall som i 1930 løp uforandret videre, fordi deres endelige utløpstid var fastsatt til 1931.

35,4 % av arbeiderne i de gjeldende tariffier ved årets utgang hadde ikke hatt tariffornyelse i 1930, fordi deres tariffier var avsluttet med lengere varighet. Over halvparten av arbeiderne i gruppene olje- og fettindustri, metallindustri, utvinning av metaller, treindustri, bygge- og anleggsvirksomhet, polygrafisk industri og beklædningsindustri hadde tariffier som løp videre. Der var derimot et fåtall slike langsiktige tariffier i gruppene sten- og jord-arter, elektrisitets- og gassverk, papirindustri, forskjellige bedrifter og tekstilindustri.

Foruten disse 304 tariffier, som løp videre allerede på grunn av sin ordlyd, var der i alt 318 med 20 012 arbeidere som ikke blev opsagt i 1930 og derfor automatisk løp videre. Disse var av størst omfang i gruppene sjøfart, bygge- og anleggsvirksomhet og nærings- og nydelsesmiddelindustri.

I alt var der altså 622 tariffier med 76 456 arbeidere eller ca. 48 % av det hele arbeidertall som ikke kom under revisjon i 1930.

Under tilgangen i året er det av særlig interesse å feste sig ved de helt nye tariffier. Blandt disse er også tatt med enkelte som ikke er helt nye, men som man tidligere ikke har hatt kjennskap til. Etter erhvervsgrupper fordeler de nye tariffier og deres arbeidertall sig således:

Erhvervsgrupper	Tariffer	Arbeidere	Erhvervsgrupper	Tariffer	Arbeidere
I. Utvinning av metaller	1	22	XI. Beklædningsindustri	10	168
II. Sten- og jordarter	18	498	XII. Nærings- og nydelsesmiddelindustri	46	724
III. Metallindustri	19	491	XIII. Polygrafisk industri	-	-
IV. Kjemisk industri	7	108	XIV. Bygge- og anleggsvirksomhet	26	816
V. Olje- og fettindustri	-	-	XV. Transport	74	2 384
VI. Elektrisitets- og gassverk	3	25	XVI. Sjøfart	6	273
VII. Treindustri	13	264	XVII. Skogbruk	1307	16 500
VIII. Papirindustri	5	171	XVIII. Handel	30	2 702
IX. Lær- og gummiindustri	2	53	XIX. Forskjellige bedrifter	26	1 012
X. Tekstilindustri	6	430	Tilsammen	599	26 641

¹ På grunn av vanskeligheter med å følge bevegelsen i tariffene fra år til år i Skog- og Landarbeiderforbundet er alle tariffier i 1930 regnet som nye.

Forbundet opgir imidlertid følgende fordeling for tariffene under ett:

Nye tariffier i 1930 98 med ca. 3 000 arbeidere
Gamle tariffier i 1930 209 » » 13 500 »

Tilsammen 307 med ca. 16 500 arbeidere

Den tilsvarende fordeling etter fagforbund gir følgende billede:

Fagforbund	Tarif-fer	Arbei-dere	Fagforbund	Tarif-fer	Arbei-dere
Norsk Arbeidsmannsforbund .	5	198	Overført . .	117	2 356
» Baker- og Konditorfor- bund	2	25	Norsk Kjøttindustriarbeider- forbund	24	77
» Bygningsarbeiderforb..	25	756	» Kellnerforbund	7	815
» Barber og Frisørsven- denes Forbund ¹	8	12	» Kommunearb.forbund	15	492
» Bokbinderforbund . . .	4	146	» Matros- og Fyrbøterun.	6	273
» Elektriker- og Kraft- stasjonsforbund	14	104	» Møbelindustriarb.forb.	6	90
» Formerforbund	2	37	» Murerarb.forb.	2	36
Norges Handels- og Kontor- funks.forbund	24	245	» Nærings- og Nydelses- middelarbeiderforbund	26	3 079
Norsk Høvleriarbeiderforb. .	2	101	» Papiindustriarbeider- forbund	1	25
» Jernbaneforbund	1	58	» Skinn-, Lær- og Gum- miindustriarbeiderforb.	2	53
» Jern- og Metallarbei- derforbund	15	404	» Skog- og Landarbeider- forbund	1307	16 500
» Kjemisk Industriarbei- derforbund	15	270	» Skotøiarbeiderforbund	3	66
			» Skredderforbund	6	144
			» Tekstilarbeiderforbund	5	361
			» Transportarbeiderforb.	72	2 274
Overføres . .	117	2 356	Tilsammen . .	599	26 641

¹ Se noten foregående side.

Ifølge fordelingen etter erhvervsgrupper er det under gruppene skogbruk, handel, transport, «forskjellige bedrifter», bygge- og anleggsvirksomhet og nærings- og nydelsesmiddelindustri at det største antall nye arbeidere er kommet inn under tariffestede forhold.

Forbundsvis har tilsvarende Skog- og Landarbeiderforbundet, Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbundet, Transportarbeiderforbundet, Kellnerforbundet (gr. XIX), Bygningsarbeiderforbundet og Kommunearbeiderforbundet (gr. XIX) den største tilvekst av arbeidere som omfattes av tariffen. Det største antall nye tariffen forekommer i de samme forbund og i Handels- og Kontorfunksjonærenes forbund og Kjøttindustriarbeiderforbundet.

Nydannelsen av tariffen i Skog- og Landarbeiderforbundet er tidligere omtalt. Tabellen gir for så vidt ikke et riktig billede for dette forbunds vedkommende, da bare en mindre del av tariffene er helt nye. Innen Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbundet er der også i år opprettet mange nye tariffen ved bryggerier, margarinfabriker, møller, hermetikkfabriker samt ved hoteller og restauranter. I Transportarbeiderforbundet er der som nevnt et stort antall nye tariffen. Dette er for en stor del forretninger som har tiltrådt gjeldende tariffen for sine chauffører og kjørere, eller som har opprettet tariffen for leiekjøring, såvelsom rutebil- og andre bilfirmaer som har inngått tariffen med sine chauffører. For øvrig kan nevnes den nye tariffen for dampskibsekspeditørene i Nord-Norge. Kellnerforbundet har fått en del nye tariffen for kellnere ved hoteller og restauranter, og Bygningsarbeider-

forbundet har fått en del nye tariffer ved bygningsfirmaer, cementfabrikker, sandtak, teglverk etc. Ikke alle disse var imidlertid helt nye. Ved flere teglverk blev f. eks. i 1930 opprettet enkelttariffer, mens der før var en felles-tariff. Foruten de ovennevnte nye tariffer var der i 1930 et ganske stort antall nye kommunetariffer.

Ser man på tilgangen av nye og fornyede tariffer under ett forbundsvis, så er denne av størst omfang — foruten i Skog- og Landarbeiderforbundet — i Papirindustriarbeiderforbundet, Matros- og Fyrbøterunionen, Kjemisk Industriarbeiderforbund og Kommuneforbundet. I disse forbund blev de største tariffer fornyet i 1930.

Tariffenes opprettelsesmåte.

For å få et bilde av hvorledes årets tariffer, de nye og de fornyede, er kommet i stand, har man på grunnlag av partenes opplysninger og meglingsinstitusjonens dokumenter foretatt en fordeling etter hvorvidt de er avsluttet i forbindelse med arbeidsstans eller ikke, og etter hvorvidt de er avsluttet ved direkte forhandlinger eller ved hjelp av en tredjemann (som regel meglingsinstitusjonen). Når der har vært meklet, men uten resultat, således at tariffen først kom i stand ved etterfølgende fornyede direkte forhandlinger, er den regnet som opprettet ved tredjemann, hvis man senere kom til enighet om meglingsmannens forslag, i motsatt fall som opprettet ved forhandling.

Grupperingen kan dog ikke bli helt fri for nogen skjønsmessig vurdering.

Da man fra Norsk Skog- og Landarbeiderforbund ikke har kunnet få opplysninger om hver tariff, er dette forbunds tariffer ikke tatt med i fordelingen. De andre forbunds tariffer fordeler sig på følgende måte:

Tariffene er avsluttet på følgende måte:		Absolutte tall		Relative tall	
		Tariffer	Arbeidere	Tariffer	Arbeidere
I forbindelse med en åpen konflikt ¹	Ved direkte forhandling	32	1 150	4,6	1,8
	» hjelp av en tredjemann	24	1 576	3,4	2,4
Uten arbeidsstans	Ved direkte forhandling	355	27 378	50,9	42,3
	» hjelp av en tredjemann	287	34 576	41,1	53,5
Tilsammen . .		698	64 680	100,0	100,0

¹ Ifølge konfliktsstatistikken var der i 1930 94 konflikter hvori der deltok 4 652 arbeidere, mens her er anført at 56 tariffer med 2 726 arbeidere blev opprettet i forbindelse med konflikt. Det større antall i konfliktsstatistikken kommer av at der var mange uløste konflikter ved årets utgang, og at der var flere som ikke stod i direkte forbindelse med en tarifforandring.

De fleste av disse tariffen, nemlig 92 %, som omfatter 95,8 % av det hele arbeidertall, kom således i stand uten forutgående arbeidsstans. Av disse blev det største antall opprettet ved direkte forhandling. Men de som kom i stand ved hjelp av en tredjemann omfattet et større arbeidertall. Av de tariffen som blev avsluttet i forbindelse med en åpen konflikt omfattet de som blev løst ved hjelp av en tredjemann et større arbeidertall enn de som blev løst direkte. I alt blev 55,5 % av tariffene ordnet ved direkte forhandling mellom partene. Men de som blev løst ved hjelp av tredjemann omfattet 55,9 % av arbeiderne. Et par konflikter blandt Handels- og Kontorfunksjonærene blev løst ved frivillig voldgift, ellers er «tredjemann» alltid å forstå som meglingsinstitusjonen.

Hvad gruppen skog- og landbruk angår blev der ifølge meglingsinstitusjonens dokumenter i 1930 meklet for følgende bedrifter og bedriftssammenslutninger:

	Antall arbeidere	Meglings resultat
Haldens Fellesfløtningsforening . . . A. Huitfeldt & Co. A/S, Trondheim .	Uoppgitt 50	Enighet. Resultatløs. Forslaget forkastet, men senere underhånden vedtatt.
Skogbrukets Arbeidsgiverforening . . Skogeiernes sammenslutning i Trysil Kråkstad kommunes skoger m. fl. skogeiere	ca. 15 000 ca. 800 ca. 200	Meglingsforslaget vedtatt. Resultatløs. Meglingsforslaget vedtatt.

Disse meglingsaker og deres skjønsmessige oppgave over arbeidere lar sig ikke direkte jevnføre med det av forbundet opgitte antall arbeidere med tariff. Enkelte meglinger gjelder også til dels arbeidsforholdene i kommende år. Der var i 1930 innen Skog- og Landarbeiderforbundet flere temmelig omfattende konflikter, vesentlig blokader. Hvis tariffene i dette forbund hadde kunnet fordeles efter opprettelsesmåte, var derfor antagelig antallet av tariffen løst i forbindelse med en konflikt steget.

Tariffenes tallmessige betydning.

Det vilde vært av interesse å vise tariffenes relative utbredelse i de forskjellige industrigrupper. Dette kunde gjøres ved å trekke en sammenligning mellom det antall arbeidere innen de forskjellige erhvervsgrupper som har tariffavtale, og det hele antall beskjeftigede arbeidere innen disse grupper. Men da tariffenes arbeidertall for tiden tildels må anslås skjønsmessig, vil en sådan sammenligning på det nuværende tidspunkt ikke kunne foretas med tilstrekkelig sikkerhet. For øvrig har det også sine store vanskeligheter å konstatere det samlede arbeidertall.

For å få et mere koncentrert bilde av tariffenes tallmessige betydning og fordelingen mellom store og små tariffen er i det følgende opført antallet av

tariffer pr. 31 desember 1930 fordelt etter arbeidertall. Hvor der er gitt oppgaver for flere tariffer under ett er de gruppert etter det gjennomsnittlige arbeidertall. For 14 tariffer innen Transportarbeiderforbundet har arbeidertall ikke kunnet opgis (vesentlig leievognmennene). Skog- og Landarbeiderforbundet har bare kunnet opgi arbeidertall for alle tariffer under ett, og disse kan derfor ikke fordeles etter arbeidertall.

Tariffene omfatter følgende antall arbeidere:	Tariffer	
	Absolutte tall	Relative tall
Under 10	531	40,6
10—20	249	19,0
20—50	236	18,0
50—100	114	8,7
100—200	83	6,4
200—500	49	3,7
500—1 000	19	1,5
1 000—2 000	13	1,0
2 000—5 000	10	0,8
5 000—10 000	1	0,1
10 000 og over	3	0,2
Tilsammen	1 308	100,0
Uoppgitt arbeidertall	321	—
I alt tariffer	1 629	—

Av tariffene med oppgitt arbeidertall er de fleste små. Hele 780 eller 59,6 % omfattet mindre enn 20 arbeidere. Bare 27 tariffer eller 2,1 % omfattet over 1000 arbeidere og bare 4 over 5000. (De siste finnes i Jern- og Metallarbeiderforbundet, Matros- og Fyrbøterunionen, Papirindustriarbeiderforbundet og Bygningsarbeiderforbundet.)

Partenes organisasjonsforhold.

Det har heller ikke i år lyktes å skaffe fullstendige oppgaver over antallet av organiserte og uorganiserte arbeidere og arbeidsgivere. Da de fleste opplysninger skriver sig fra arbeidernes organisasjoner, er det oppgavene over de organiserte arbeidere som er de sikreste, mens det hele arbeidertall oftere vil være et anslagstall. Å foreta en fordeling etter organisasjonsforholdene, før man har fått sikrere oppgaver på dette punkt, vil derfor være av liten verdi.

Tariffenes gyldighetsområde.

En almindelig fordeling av tariffene etter deres gyldighetsområde kan i år ikke foretas, da man savner opplysninger om dette for Skog- og Landarbeiderforbundets tariffer. De andre tariffer fordeler sig på følgende måte:

Område	Tariffer		Arbeidere	
	Absolutte tall	Relative tall	Absolutte tall	Relative tall
Landsavtaler	40	3,0	79 529	55,6
Distriktsavtaler	9	0,7	2 461	1,7
Lokale avtaler	174	13,2	17 322	12,1
Avtaler for en enkelt arbeidsplass . .	1 099	83,1	43 839	30,6
Tilsammen . .	1 322	100,0	143 151	100,0

Som landsavtaler er her regnet de som omfatter en betydelig del av landets arbeidere i vedkommende fag eller industri og er gjeldende innen et utstrakt område av riket. En eller et par sådanne avtaler forekommer i de fleste erhvervsgrupper. Som distriktsavtaler er regnet de avtaler som omfatter et stort antall arbeidsteder, men et mere begrenset område av riket. Et par avtaler innen lærindustri, handel og forretningsvirksomhet, stenindustri og sjøfart er regnet til denne gruppe. Grensen mellom denne og den foregående er dog noget ubestemt. Som lokale avtaler er regnet de som gjelder for størstedelen av en industri eller et fag på et lokalt begrenset område. Særlig innen bygningsfagene, transportfaget, bakerfaget og kjøttindustrien er avtaler av denne art almindelige. Endelig er til siste gruppe regnet alle avtaler som kun gjelder for en bedrift, idet den økonomiske enhet er lagt til grunn.

Den relative tilbakegang i antallet av lokale avtaler og distriktsavtaler i forhold til foregående år har antagelig sin grunn i at tariffene i Skog- og Landarbeiderforbundet ikke er med. En stor del av disse blev i 1929 regnet som lokale avtaler, og enkelte var av større omfang, men gjaldt for et begrenset område og blev derfor regnet som distriktsavtaler.

Landsavtalene er bare 3 % av samtlige tariffen, men de omfatter 55,6 % av tariffenes samlede arbeidertall, mens avtalene for en enkelt bedrift utgjør 83,1 % av bedriftene, men bare 30,6 % av arbeidertallet.

Tariffenes varighet.

I oversiktene for 1928 og 1929 blev nevnt at der var en tendens til å gå over til tariffen med 2 års varighet. Det samme synes imidlertid ikke å ha vært tilfelle i 1930. Fordeler man de nye og fornyede tariffen i 1930 efter utløpstid, får man følgende billede:

Utløpstid	Absolutte tall		Relative tall	
	Tariffer	Arbeidere	Tariffer	Arbeidere
Ved utgangen av 1930 eller uavgjort ved årets utgang	4	43	0,4	0,1
1931: 1. kvartal	376	33 767	37,4	41,6
2. »	175	9 903	17,4	12,2
3. »	58	3 337	5,8	4,1
4. »	30	3 681	3,0	4,5
1932: 1. »	20	5 936	2,0	7,3
2. »	11	1 942	1,1	2,4
3. »	10	5 545	1,0	6,8
4. »	2	149	0,2	0,2
1933	1	250	0,1	0,3
Ubestemt, ut sesongen, ut driftsåret	318	16 627	31,6	20,5
Tilsammen nye og fornyede i 1930	1 005	81 180	100,0	100,0

Storpartene av tariffene av 1930 løper således ut allerede i 1931, 63,6 % av det hele tariffantall, som omfatter 62,4 % av arbeiderne. Bare 4,3 % av tariffene med 16,7 % av arbeidertallet løper ut i 1932. 31,6 % av tariffene, som omfatter 20,5 % av arbeidertallet, hadde ubestemt utløpstid eller skulde vare ut sesongen eller driftsåret. En del av disse, som vesentlig er skogstariffer, hadde en fastsatt utløpstid, men opplysninger om hvor mange arbeidere det gjelder foreligger ikke.

Også i år er som i de tidligere oversikter foretatt en fordeling av de gjeldende tariffer ved årets utgang etter utløpstid.

I tabellen side 16 er de gjeldende tariffer fordelt etter erhvervsgrupper og utløpstid. Da en så stor del av de eldre tariffer med utløpstid i 1930 ikke var opsagt og derfor fortsatte et år eller etter sin tekst løp videre til 1931, er der av det hele antall tariffer en forholdsvis ennu større del enn av de i 1930 nyoprettede eller fornyede som løper ut i 1931. Et sammendrag av tabellene angående utløpstid gir følgende hovedtall:

Utløpstid	Absolutte tall		Relative tall	
	Tariffer	Arbeidere	Tariffer	Arbeidere
Utløpet ved årets utgang eller ikke fornyet	17	418	1,0	0,3
1931	1 241	122 923	76,2	76,9
1932	37	12 349	2,3	7,7
1933	1	250	0,1	0,2
Ubestemt, ut sesongen eller ut driftsåret	333	23 711	20,4	14,9
Tilsammnn	1 629	159 651	100,0	100,0

Over $\frac{3}{4}$ av de gjeldende tariffer ved utgangen av 1930 skulde således løpe ut i 1931.

Som nevnt i oversikten for 1929 inneholdt de fleste av de tariffer som blev inngått i 1929 med 2 års varighet en bestemmelse om betinget adgang

Tariffer ved utgangen av 1930 fordelt etter utløpstid og erhverv.

Erhvervsgrupper	Utløpet ved årets utgang eller ikke fornyet		1931								1932								1933		Ubestemt, ut sesongen, ut driftsåret 1929/30		I alt					
	Tariffer	Arb.	1 kv.		2 kv.		3 kv.		4 kv.		1 kv.		2 kv.		3 kv.		4 kv.		Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.		
			Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.										
I. Utvinning av metaller	1	23	2	2305	1	22	3	518	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	240	8	3108
II. Sten- og jordarter . .	1	110	18	814	23	3571	3	95	1	125	2	125	3	666	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	142	52	5648
III. Metallindustri	1	10	45	15662	25	1378	3	618	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1553	76	19221	
IV. Kjemisk industri	-	-	3	381	11	2353	2	56	1	25	-	-	1	22	5	4777	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	7614
V. Olje- og fettindustri . .	1	15	-	-	3	273	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	288
VI. Elektr.- og gassverk . .	7	87	2	35	30	239	5	46	-	-	-	-	-	-	2	47	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	46	454
VII. Treindustri	-	-	49	4939	21	612	11	579	2	160	3	105	1	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	80	89	6501	
VIII. Papirindustri	-	-	60	14764	3	236	3	412	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	90	67	15502	
IX. Lær- og gummiindustri	-	-	2	265	12	547	1	38	1	1100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	1950
X. Tekstilindustri	-	-	16	3695	1	58	2	120	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	250	20	4123	
XI. Beklædningsindustri	-	-	48	3523	20	2346	9	650	2	70	-	-	-	-	-	-	-	1	16	-	-	-	-	-	-	-	80	6605
XII. Nærings- og nydelses- middelindustri	-	-	40	1568	70	5349	35	2219	4	73	1	60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	10	151	9279	
XIII. Polygrafisk industri . .	-	-	234	3746	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	234	3746
XIV. Bygge- og anleggsvirks.	-	-	54	12461	95	1854	8	291	-	-	1	15	1	73	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2450	162	17277	
XV. Transport	3	131	34	694	37	1555	9	745	48	4746	3	1295	1	782	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	188	143	10136	
XVI. Sjøfart	-	-	19	16746	1	16	2	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2012	24	18787	
XVII. Skogbruk	-	-	1	118	2	224	1	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	250	307	16500	312	17103
XVIII. Handel	1	6	14	1449	14	160	16	681	8	2171	3	23	2	298	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	45	61	4833	
XIX. Forskjellige bedrifter	2	36	3	12	41	3128	6	257	1	6	5	3831	1	55	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	151	61	7476	
Tilsammen	17	418	644	83177	410	23921	119	7349	68	8476	18	5454	10	1922	7	4824	2	149	1	250	333	23711	1629	159651				

til indeksregulering i 1930. Indeksreguleringen skulde bygges på en sammenligning mellom prisforholdene etter indekstall 184 og indekstallet for februar 1930.

I februar blev der optatt konferanser om den forestående tariffrevisjon og indeksreguleringen, som forestod i en rekke fag. Indekstallet for januar blev 178, og dette skulde gi arbeidsgiverne anledning til å kreve lønnen redusert med 3,26 %. Ved forhandlinger mellom partene og hos riksmeglingsmannen blev der i slutten av februar enighet om en ordning for 1930 hvor-etter følgende kommuniqué sendtes ut:

«1. Partene har vedtatt at omhandlede tariffer ikke opsies. Dette gjelder overenskomstene mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisation vedkommende Norsk Matros- og Fyrbøterunion, innenriksfarten, Norsk Baker- og Konditorforbund, Norsk Tekstilarbeiderforbund, Norsk Skredderforbund (konfeksjonsfabrikkene, Aug. P. Horn, Moss, og Hansen & Co., Fredrikstad) og Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund (melkefabrikkene, gjærfabrikkene og chokoladefabrikkene).

2. Norsk Arbeidsgiverforenings centralstyre har besluttet ikke å forlange gjennomført nogen lønnsregulering for de fag som har anledning til halvautomatisk indeksregulering før 1 juli d. å. Dette gjelder jernindustrien, de grafiske fag, bergverkene, skofabrikkene, skredderfaget, hermetikkfabrikkene, møllene, bryggeriene og en rekke andre fag og enkeltbedrifter.

3. Endelig har partene vedtatt å opta forhåndsforhandlinger om tariffrevisjon for landsoverenskomsten i den elektrokjemiske industri.»

I et par tilfelle var betingelsene for indeksregulering i 1930 ikke tilstede (Norsk Hydro). Også i transportfagene, hvor der var adgang til regulering høsten 1930, falt denne bort. Indeksregulering forekom derfor på en enkelt undtagelse nær ikke i 1930.

Tariffenes innhold.

Som anført i tidligere publikasjoner egner tariffens oppgaver over lønnsatsene sig ikke til å gi et bilde av forandringene i lønnsnivået fra år til år. De kan ikke benyttes til nogen samlet oversikt over lønnsbevegelsen, da man ikke kan gå ut fra at forandringene i tariffsatsene gir et riktig uttrykk for bevegelsen i de faktiske lønninger. Dertil kommer at oppgavene over lønnsatsene ikke er helt fullstendige, og at de i mange tilfelle hvor der overveiende arbeides på akkord ikke er tilstrekkelig opplysende. Nogen almindelig bearbeidelse av disse oppgaver er derfor ikke foretatt.

I Lønninger 1930 er gitt en skjematisk oversikt over resultatene av de viktigste tarifforhandlinger i 1930. Det almindeligste er en uforandret prolongasjon.

Nogen fordeling av tariffene etter bestemmelsene om minstelønn eller normallønn er ikke foretatt, da man ikke har tilstrekkelige opplysninger herom.

De andre lønningsbestemmelser — som overtidsprocenter, læregutt-skalaer o.s.v. — er gjennemgående uforandret i de nye tariffer.

Efter feriens lengde fordeler antallet av overenskomster og arbeidere sig således:

	Absolutte tall		Relative tall			
	1930		1930		1929	
	Overensk.	Arbeidere	Overensk.	Arbeidere	Overensk.	Arbeidere
6 dager (1 uke)	40	3 269	2,5	2,0	2,5	1,8
8 dager	253	62 753	15,5	39,3	15,8	38,5
1—2 uker	95	1 769	5,8	1,1	5,1	1,1
12 dager (2 uker)	763	53 141	46,8	33,3	41,2	34,4
Over 2 uker . .	101	17 183	6,2	10,8	5,1	10,4
Uopgitt eller ingen feried. . .	377	21 536	23,2	13,5	30,3	13,8
	1 629	159 651	100,0	100,0	100,0	100,0

73,7 % av arbeiderne har fra 8 til 12 dagers ferie. I forhold til foregående år er dette procenttall omtrent uforandret. Fordelingen av arbeiderne etter feriens varighet er i det hele tatt temmelig uforandret fra foregående år. Fordelingen av tariffene viser nogen stigning for dem med 12 dagers ferie og nogen nedgang for dem med uopgitt eller ingen ferie.

Ferienes lengde i de forskjellige erhvervsgrupper fremgår av tabellen side 19.

Tariffenes opsigelsesfrist.

Loven om arbeidstvister krever at hver tariff skal inneholde bestemmelser om opsigelsesfrist, hvis ikke utløpstiden er uttrykkelig fastsatt på forhånd og loven setter fristens lengde til 3 måneder før utløpstiden, når man ikke er kommet overens om en annen opsigelsesfrist.

Tariffene pr. 31 desember 1930 fordeler sig således etter opsigelsesfristens lengde:

	Under 1 md.	1 md.	6 uker	2 mdr.	3 mdr.	Uopgitt	Med fastsatt utløpstid	Ingen opsigelsesfrist	I alt
Antall tariffer	9	755	5	129	342	382	5	2	1 629
» arbeidere	2 115	101 737	1 202	11 944	17 031	23 086	2 466	70	159 651

Det almindeligste er således en måneds opsigelsesfrist. En del av de tariffer som er ført på gruppen uopgitt kunde muligens vært regnet med til tariffer med 3 måneders frist. Men de fleste er antagelig skogstariffer, hvor ingen opsigelsesfrist er fastsatt.

Ferienes lengde i de forskjellige erhvervsgrupper.

	6 dager (1 uke)		8 dager		1—2 uker		10—12 dager		12 dager (2 uker)		12—14 dager		Over 2 uker		Uopgitt eller in- gen ferie- dager		Sesong- arbeide		Tilsammen	
	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.	Tariffer	Arb.
I. Utvinning av metaller	1	22	5	2823	—	—	—	—	—	—	1	240	—	—	1	23	—	—	8	3108
II. Sten- og jordarter	8	293	13	2896	1	18	5	73	22	1881	2	462	—	—	1	25	—	—	52	5648
III. Metallindustri	—	—	51	14843	—	—	2	358	20	3090	—	—	—	—	3	930	—	—	76	19221
IV. Kjemisk industri	—	—	—	—	—	—	2	10	12	588	9	7016	—	—	—	—	—	—	23	7614
V. Olje- og fettindustri	1	15	—	—	—	—	—	—	3	273	—	—	—	—	—	—	—	—	4	288
VI. Elektrisitets- og gassverk	—	—	6	39	2	23	9	42	20	227	3	48	5	69	1	6	—	—	46	454
VII. Treindustri	2	45	65	5299	—	—	3	246	17	854	—	—	—	—	2	57	—	—	89	6501
VIII. Papirindustri	—	—	15	13887	—	—	—	—	50	1580	—	—	—	—	2	35	—	—	67	15502
IX. Lær- og gummiindustri	—	—	14	1686	—	—	1	250	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	16	1950
X. Tekstilindustri	—	—	19	3572	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	551	—	—	20	4123
XI. Beklædningsindustri	3	59	38	3250	—	—	1	14	36	3223	—	—	—	—	2	59	—	—	80	6605
XII. Nærings- og nytelsesmiddelindu- stri	3	301	5	410	—	—	3	76	135	8084	1	15	1	25	3	368	—	—	151	9279
XIII. Polygrafisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	234	3746	—	—	—	—	—	—	—	—	234	3746
XIV. Bygge- og anleggsvirks.	4	75	1	110	4	96	47	261	96	14826	2	131	1	80	7	1698	—	—	162	17277
XV. Transport	4	719	17	3721	1	7	2	22	66	3163	10	406	3	1321	40	777	—	—	143	10136
XVI. Sjøfart	13	1622	3	10185	—	—	—	—	7	6964	—	—	—	1	16	—	—	—	24	18787
XVII. Skogbruk	1	118	1	32	—	—	—	—	1	11	—	—	—	—	2	442	307	16500	312	17103
XVIII. Handel	—	—	—	—	—	—	1	6	27	3972	26	497	3	314	4	44	—	—	61	4833
XIX. Forskjellige bedrifter	—	—	—	—	1	50	10	217	16	645	14	1296	19	5247	1	21	—	—	61	7476
Tilsammen	40	3269	253	62753	9	194	86	1575	763	53141	68	10111	33	7072	70	5036	307	16500	1629	159651

Norsk Skog- og Landarbeiderforbunds tariffen.

Det har i det foregående oftere vært nevnt at dette forbunds opgaver over tariffen ikke er meddelt på samme måte som de andre forbunds og derfor ikke helt har kunnet innarbeides i de samlede oversikter. Mens man ellers har opgaver over hver tariff, dens omfang, innhold, opprettelsesmåte etc., har man fra Skog- og Landarbeiderforbundet bare en oppgave over antallet tariffen, deres geografiske fordeling, hvorvidt de er helt nye eller der har vært tariff før, og tariffenes viktigste lønnsbestemmelser. Arbeidertall har bare kunnet oppgis for forbundet under ett og for nye og gamle tariffen. Da arbeidsforholdene i skog- og landbruk skiller sig vesentlig fra industriens, blir også tariffordningen anderledes, og der kan i hvert fall for tiden ikke skaffes tariffoppgaver svarende til de andre forbunds.

Her skal gis en kort oversikt over de opgaver forbundet har utarbeidet.

Efter forskjellige slags arbeide og efter nye og gamle fordeler tariffene sig således:

	Antall tariffen		Tils.
	Gamle	Nye	
Skogsarbeide	121	25	146
Fløtning	23	19	42
Sagarbeide	55	24	79
Forskjellig	10	30	40
	209	98	307

De fleste av tariffene gjelder således skogsarbeide.

Den distrikts- — til dels herredsvise — oppgave over tariffenes geografiske fordeling er av Byrådet trukket sammen efter vassdrag.

Vassdrag	Skogs- arbeide	Fløt- ning	Sag- arbeide	For- skjellig	Tils.
Grensevassdrag	13	3	11	1	28
Tistavassdrag	7	1	8	—	16
Glommavassdrag	57	25	30	33	145
Nordmarkas vassdrag	2	2	2	—	6
Drammensvassdraget	43	3	10	3	59
Lierelv	2	1	—	—	3
Numedalslågen	1	2	—	—	3
Gjerstadelv	1	1	—	—	2
Vegårsheivassdrag	1	1	—	—	2
Arendals vassdrag	3	—	—	—	3
Nea	7	3	11	—	21
Forskjellige steder	9	—	7	3	19
Tilsammen	146	42	79	40	307

De aller fleste av tariffene gjelder Glommavassdraget.

Tariffenes lønnsatser er svært variable. For skogsarbeide forekommer der daglønnsatser fra kr. 4,00 til kr. 7,00 og betaling pr. m.³ fra kr. 1,40 til

kr. 3,00, for fløtning varierer daglønssatsene fra kr. 5,00 til kr. 10,00, for sagbruk fra kr. 4,80 til kr. 8,80. Variasjonene henger antagelig tildels sammen med at arbeidet ligger forskjellig an, er mere eller mindre tungt etc. Nogen almindelig oversikt over lønningsforholdene kan ikke bygges på disse opgaver.

II. Arbeidskonflikter i 1930.

Materialet skriver sig som i tidligere år vesentlig fra fagforbundene; men man har også i stor utstrekning benyttet riksmeglingsmannens, kretsmeglingsmennenes og Norsk Arbeidsgiverforenings opgaver til kontroll. Også «Arbeidsgiveren», Landsorganisasjonens Meddelelsesblad, en rekke fagblad og årsberetninger samt dagspressen er benyttet til supplering av opgavene.

Av økonomiske grunner trykkes heller ikke i år tabellene med de fullstendige opplysninger om hver enkelt konflikt, men bare tallene for de største konflikter, og en almindelig oversikt for alle.

Det er antagelig lyktes å få opplysninger om de fleste arbeidskonflikter i året. Angående de forskjellige prinsipper for Byråets, Landsorganisasjonens og Arbeidsgiverforeningens konfliktsstatistikk henvises til Statistiske Meddelelser nr. 7, 1923.

I året 1930 er der forekommet i alt 94 konflikter. De mest omfattende var følgende:

	Varighet i 1930 fra — til —	Antall arbeidere	Tapte arbeids- dager
Spjelkavik Snøre-, Not- og Garnfabrikk ^{1, 2} . . .	1/1-31/12	60	18 120
Holstad Teglverk ^{1, 2}	1/1-31/12	50	15 100
Trelandsfoss Tresliperi	19/8-14/12	140	14 000
Fana Kommunes Arbeidere ³	22/3-31/12	58	13 572
Voss Skiferbrudd ²	13/3-31/12	61	11 834
Oslo Pøsemakermestre	14/5-27/12	ca. 300	10 500
Kongsberg Tresliperi	22/1-26/8	46	8 188
Grimstad Konservesfabrikk	5/8-23/12	60	6 540
Telegrafvesenet, Østfold Krets ¹	1/1-8/3	113	6 328
Nygaard, Kristiania og Aker teglverker	3/6-2/8	106	5 512
Flateby cellulosefabrikk	16/4-10/6	130	5 200

¹ Fra foregående år. ² Ikke avsluttet ved årets utgang. ³ Konflikten varte til 3/1 31.

Inndelingen av konfliktene etter deres karakter er sløifet, da avgjørelsen herav i mange tilfelle er usikker.

Ved Statens virksomheter har der i årets løp vært 1 konflikt, nemlig den ovennevnte ved Telegrafvesenet, Østfoldske krets.

Ved kommunale virksomheter har der vært 9 konflikter i året. Den mest omfattende hvad arbeidertallet angår var konflikten ved Trondheim kommune i anledning av Foldalskonflikten. Den varte fra 1929 til 17 januar 1930. For øvrig var de betydeligste, når man tar hensyn til både omfang og varighet, konfliktene blandt kommunearbeiderne i Fana, Bærum og Skien.

Det samlede antall konflikter i 1930 og det arbeidertall de omfatter fordeler sig således på årets kvartaler (etter begynnelsestid):

	Konflikter	Arbeidere
1. kvartal	34	2 117
2. —	31	1 540
3. —	19	682
4. —	10	313
Tilsammen	94	4 652

18 av de konflikter som er ført op på 1. kvartal med tilsammen 1210 arbeidere var allerede begynt i 1929. Av konfliktene var 14 med tilsammen 398 arbeidere ikke avsluttet ved årets utgang. De største av disse av omfang var konfliktene ved Voss Skiferbrudd, Spjelkavik Snøre-, Not- og Garnfabrikk, Fana kommune, Myrens Verksteds Støperi og Holstad Teglverk.

Ved tre bedrifter, Opdal Stenindustri (29 arbeidere), Kistefoss Tresliperi ((78) og Tronstad bruk (51) var der konflikt 2 ganger i årets løp. Arbeidertallet ved disse er derfor regnet dobbelt.

Avgjørende for konfliktens størrelse er dels deres omfang, altså antallet av rammede arbeidere, og dels deres varighet. Efter arbeidertallet fordeler konfliktene i 1930 sig således:

Under 10 arb.	10—50 arb.	50—100 arb.	100—200 arb.	200—400 arb.	Tilsammen
17	46	19	9	3	94

67 % av årets konflikter gjaldt således bedrifter med et arbeidertall under 50.

Efter konfliktens varighet (løpende arbeidsdager) får man følgende fordeling:

Under 2 dager	2—10 dager	11—50 dager	51—100 dager	Over 100 dager	Tilsammen
—	13	45	13	23	94

Ca. 48 % av konfliktene hadde en varighet av mellom 11 og 50 dager, ca. 38 % over 50 dager og ca. 14 % under 11 dager.

Det er også av interesse å se hvorledes arbeidertallet fordeler sig efter konfliktens varighet.

	Under 2 dager	2—10 dager	11—50 dager	51—100 dager	Over 100 dager	Tils.
Absolutt . . .	—	414	2 940	656	642	4 652
Relativt . . .	—	8,9	63,2	14,1	13,8	100,0

Liksom foregående år har gruppen 11—50 dager det største arbeider-tall. Men konsentrasjonen på denne gruppe er langt mere utpreget enn foregående år. 13,8 % av arbeiderne hadde i 1930 vært i konflikt over 100 dager, og bare 8,9 % av arbeiderne hadde vært i konflikt under 11 dager.

Der er også foretatt en fordeling av konfliktene etter det felles mål for deres omfang og varighet, de tapte arbeidsdager.

Tapte arbeidsdager								
	Under 20	20— 500	501— 1 000	1 001— 2 000	2 001— 5 000	5 001— 10 000	10 001— 20 000	I alt
Antall konflikter . . .	2	28	14	11	28	5	6	94

Ingen av konfliktene i 1930 hadde over 20 000 tapte arbeidsdager. 30 av konfliktene eller ca. 32 % hadde under 500 tapte arbeidsdager. I 1929 og 1928 hadde henholdsvis 42,5 og 38 % av tariffene under 500 tapte arbeidsdager, men samtidig var der 2,7 i 1929 og 5 % i 1928 som hadde over 20 000 tapte dager. 39 av tariffene eller 41,5 % hadde i 1930 mellom 2 000 og 20 000 tapte arbeidsdager. De tilsvarende tall for 1929 og 1928 var 16 (22 %) og 17 (27 %). De middelstore konflikter var således meget mere almindelige i 1930 enn i de foregående år.

Antallet av tapte dager er beregnet på samme måte som i tidligere år ved å multiplisere arbeidertallet ved konfliktens utbrudd med antallet av arbeidsdager konflikten varer.¹ I de tilfelle hvor en konflikt faller i flere perioder av forskjellig omfang har man såvidt mulig tatt hensyn til det ved beregningen av de tapte dager. — De tapte arbeidsdager den offisielle statistikk regner med kan ofte være adskillig flere enn de som anføres i Arbeidernes faglige Landsorganisasjons statistikk. Som regel vil Landsorganisasjonen bare regne med de regnskapsmessig tapte dager, de som der er betalt bidrag for. Derfor er det i mange tilfelle bare opgavene over antallet av organiserte arbeidere i konflikt som benyttes. Konflikter som der ikke betales bidrag for blir undertiden helt sløifet. Byrådet prøver å få med alle tilfelle av arbeidsstans, og ved beregningen av de tapte dager regnes med bedriftenes hele arbeidertall. Som nevnt i tidligere årganger kan antallet av tapte dager aldri bli helt nøyaktig. Man kjenner ikke arbeidertallets forandringer under konfliktens forløp og andre forhold av betydning for beregningen. Antallet kan derfor bare betraktes som et omtrentlig uttrykk for konfliktenes omfang og varighet.

Følgende fordeling av konfliktene på erhvervsgrupper viser hvilke fag som har vært særlig rammet av arbeidsstans:

¹ Varigheten er regnet fra første konfliktdag til første arbeidsdag etter konfliktens avslutning. Søn- og helligdager og andre regulære fridager er trukket fra.

	Konflikter	Arbeidere	Tapte dager
Jord- og stenindustri	15	541	56 395
Metallindustri	15	750	22 820
Kjemisk industri	2	84	616
Elektrisitets- og gassverk	1	16	64
Treindustri	13	291	17 763
Papirindustri	6	480	31 618
Lær- og gummiindustri	2	53	1 229
Tekstilindustri	4	163	24 091
Beklædningsindustri	1	30	780
Nærings- og nytelsesmiddelindustri	9	601	25 575
Polygrafisk industri	2	16	3 700
Bygge- og anleggsvirksomhet	12	623	35 967
Transport	4	75	1 613
Handel	4	467	10 200
Forskjellige bedrifter	4	462	8 023
I alt	94	4 652	240 454
Herav Staten	1	113	6 328
« kommunene	9	749	30 051

Det største antall tapte arbeidsdager forekommer i gruppene jord- og stenindustri, bygge- og anleggsvirksomhet, papirindustri, nærings- og nytelsesmiddelindustri og tekstilindustri.

I gruppen jord- og stenindustri var der mange og temmelig omfattende konflikter, de betydeligste ved teglverk og skiferbrudd. I bygge- og anleggsvirksomhet var der også flere konflikter, dels almindelige bygningskonflikter, dels blandt kommunale arbeidere og statens anleggsarbeidere ved telegrafvesenet. I papirindustrien var der flere konflikter ved tresliperier og cellulosefabrikker. Ved et par bedrifter (Kistefoss Tresliperi og Tronstad bruk) var der 2 ganger konflikt i løpet av 1930. I nærings- og nytelsesmiddelindustrien var de største konflikter i kjøttindustrien i Oslo, ved Grimstad Konserveringsfabrikk (langvarig), hotellene i Bergen og Vinmonopolet. I tekstilindustrien var der få, men temmelig langvarige konflikter, deriblandt den tidligere nevnte konflikt ved Spjelkavik, som varte hele året.

Blandt konfliktene er ikke regnet med konfliktene i skog- og landbruk, hvor der i 1930 var en rekke store arbeidskamper. Men som regel var dette blokader, ikke ordinære streiker eller lockouter. Opgaver over deres omfang og varighet foreligger ikke. Etter pressemeddelelser har man gjort et forsøk på å få en oversikt over konfliktene i Skog- og Landarbeiderforbundet, men det lar sig ikke gjøre å samarbeide disse opplysninger, da de er uensartede og i mange tilfelle svært knappe. De fleste av konfliktene gjaldt organisasjonsretten og krav om opprettelse av overenskomst. Konfliktene begynner som regel før arbeidet er satt i gang for å få i stand en overenskomst. Bare i få tilfelle var der i pressemeddelelsene uttrykkelig nevnt arbeidsstans (Hofslien, Søndre Land, Haldenvassdraget, Oksenøen Bruk, Lysaker, Skjåk almenning og landarbeiderkonfliktene i Bærum). For øvrig

vakte fløterkonfliktene (nærmest blokader) mest oppmerksomhet. Der var fløterkonflikter i Biri (Vismunda), Heidal (Sjoa og Murua), Etna og Dokka, Haldenvassdraget, Øvre Rendalen, Høland, Spirillen, Henåen (Tyristrand), Rinna (Fåberg) og flere steder. Som den viktigste oppgis Etna-Dokka konflikten, et vassdrag hvor der kan beskjefliges 300 mann ved fløtningen. Også angående revisjonen av skogstariffene var der lang tids kamp i 1930, både angående tariffer for Skogbrukets Arbeidsgiverforening og tariffene for Haaken Mathiesens skoger, A/S Stangeskovene, Romerike, og flere.

Foruten de nevnte var der en rekke mindre blokader.

Selv om skogs- og fløterkonfliktenes tallmessige omfang ikke kan beregnes og er av en annen art enn de ordinære konflikter, har disse kamper vært av stor betydning.

Nogen fordeling av konfliktene i 1930 etter årsaker er ikke foretatt.

Her skal gis en oversikt over hvorledes konfliktene er løst, ved direkte forhandling eller ved hjelp av tredjemann. Og endelig konflikter som ikke var løst ved årets utgang.

	Konflikter	Arbeidere
Konflikter ordnet ved direkte forhandling	54	2 763
—»— hjelp av tredjemann	26	1 491
Konflikter ikke løst ved årets slutt	14	398
Tilsammen	94	4 652

Følgende hovedtall gir en oversikt over arbeidskonfliktenes utvikling i de senere år:

	Konflikter	Arbeidere	Tapte arbeidsdager
1921	89	154 421	ca. 3 584 000
1922	26	2 168	» 91 000
1923	57	24 965	» 796 000
1924	61	63 117	» 5 152 000
1925	84	13 752	» 667 000
1926	113	51 487	» 2 205 000
1927	96	22 456	» 1 374 000
1928	63	8 042	» 364 000
1929	73	4 796	» 197 000
1930	94	4 652	» 240 000

Antallet av arbeidere i konflikt viser i 1930 — når undtas 1922 — det laveste tall i årrekken 1921—30. Antallet av tapte arbeidsdager var foruten i 1922 lavere i 1929. Antallet av konflikter var temmelig høit i forhold til de foregående år, da der i 1930 var mange små og middels konflikter, men ingen riktig store.

Foruten innen Skog- og Landarbeiderforbundet er der også i andre forbund tilfelle av konflikter som ikke er regnet med i den ordinære konfliktsstatistikk. Når man har fått det inntrykk at vedkommende bedrifter er i gang på tross av konfliktene ved hjelp av arbeidsvillige, har man ikke regnet dette som

ordinære konflikter, men som blokader. Hvor man skal trekke grensen her blir dog selvsagt noget skjønnsmessig.

Liksom i 1929 har man gjennom arbeiderpressen i Oslo og gjennom fagbladene samlet opplysninger om blokader, boykott etc. til supplering av opgavene over streiker og lockouter. Man har i år også fulgt med i den utenbys presse for de større byer. Der er dog heller ikke i år igangsatt nogen almindelig statistikk over disse former for konflikt. Hvorvidt blokade som kampmiddel har vært mere anvendt nu enn tidligere har man ikke materiale til å bedømme. På grunn av de mange konflikter av denne art innen skog- og landbruk skulde man dog anta det.

De fleste av blokadene gjelder lønsspørsmål. Den almindeligste form er at arbeidet blokeres på grunn av at vedkommende (uorganiserte) arbeidsgiver ikke vil underskrive den gjeldende overenskomst i faget. Inntil så er skjedd stanses tilgangen på arbeidskraft. En del blokader gjelder tvist angående utbetaling av lønninger, organisasjonsretten, opsigelse av arbeidere og — som i skogbruket — selve etableringen av tariffestede forhold og organisasjonsretten. I forbindelse med blokadene advares mot å bruke og kjøpe produkter fra vedkommende bedrifter.

Det er almindelig at der samtidig med en åpen konflikt også averteres blokade, til sikkerhet for at konflikten blir effektiv.

Række VIII.

Trykt 1930 (forts. suite):

- Nr. 120. Statistikken over betalingsforholdene 1887—1929. Konkurser, nam osv. (*Faillites, saisies-exécutions, etc.*)
- 121. Norges jernbaner 1928—1929. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 122. Sjømannsforsikringen 1927. Fiskerforsikringen 1927. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 123. Fagskolestatistikk 1926/27—1928/29. (*Écoles professionnelles.*)
- 124. Alkoholstatistikk 1928—1929. (*Statistique de l'alcool.*)
- 125. Norges telegrafvesen 1928—1929. (*Télégraphes-et téléphones de l'État.*)
- 126. Norges postvesen 1929. (*Statistique postale.*)
- 127. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1929—1930. (*Salaires des ouvriers agricoles 1929—1930.*)
- 128. Skolevesenets tilstand 1927—1928. (*Instruction publique.*)
- 129. Industrierarbeiderforsikringen. Ulykkesforsikringen 1927. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 130. Norges kommunale finanser 1927—28. (*Finances des communes.*)
- 131. Norges Brandkasse 1926—1928. (*Statistique de l'office national d'assurance contre l'incendie.*)
- 132. Private aktiebanker 1929. (*Banques privées par actions.*)
- 133. Kriminalstatistikk 1927 og 1928. (*Statistique de la criminalité pour les années 1927 et 1928.*)
- 134. Jordbrukstillingen 20 juni 1929. Første hefte. Husdyrhold. (*Recensement du 20 juin 1929. Bétail.*)
- 135. Norges fiskerier 1928. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 136. Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1929. (*Entremise publique. Conventions collectives et conflits du travail en 1929.*)
- 137. Norges bergverksdrift 1929. (*Mines et usines.*)
- 138. Norges handel 1929. (*Commerce.*)
- 139. Forsikringsselskaper 1929. (*Sociétés d'assurances.*)
- 140. Landbruksareal og husdyrhold 1930. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1930. Recensement représentatif.*)
- 141. Sykeforsikringen 1929. (*Assurance-maladie.*)

Trykt 1931:

- Nr. 142. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1928. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 143. Norges sparebanker 1929. (*Caisses d'épargne.*)
- 144. Civil rettspleie 1928 og 1929. (*Justice civile.*)
- 145. Jordbrukstillingen 20 juni 1929. Annet hefte. Arealet og dets anvendelse m. v. (*Recensement du 20 juin 1929. La superficie et son emploi, etc.*)
- 146. Norges jernbaner 1929—30. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 147. Lønninger 1930. (*Gages et salaires.*)
- 148. Norges skibsfart 1929. (*Navigation.*)
- 149. Norges kommunale finanser 1928—29. (*Finances des communes.*)
- 150. Det civile veterinærvesen 1929. (*Service vétérinaire civil.*)
- 151. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1931/32. (*Finances de l'État.*)
- 152. Meieribruket i Norge i 1929. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1929.*)
- 153. Sjømannsforsikringen 1928. Fiskerforsikringen 1928. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 154. Industrierarbeiderforsikringen. Ulykkesforsikringen 1928. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 155. Norges bergverksdrift 1930. (*Mines et usines.*)
- 156. Private aktiebanker 1930. (*Banques privées par actions.*)
- 157. Stortingsvalget 1930. (*Élections en 1930 pour le «Storting».*)
- 158. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1930—31. (*Salaires des ouvriers agricoles 1930—31.*)

Rekke VIII.

Trykt 1931 (forts. suite):

- Nr. 159. Norges postvesen 1930. (*Statistique postale.*)
— 160. Norges telegrafvesen 1929—30. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
— 161. Norges industri 1928 og 1929. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
— 162. Sinnssykeasylenes virksomhet 1929. (*Hospices d'aliénés.*)
— 163. Skolevesenets tilstand 1928—1929. (*Instruction publique.*)
— 164. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1930. (*Conventions collectives et conflits du travail en 1930.*)

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:
Statistisk Arbobk for kongeriket Norge. Senest utkommet: 49de årgang 1930.
Oslo 1930. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)
Statistiske Meddelelser. Senest utkommet: 48de bind 1930. Oslo 1931.
(*Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.*)
Månedsopgaver over vareomsetningen med utlandet 1930. Attende bind. Oslo 1931.
(*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1930. Dix-huitième année.*)
Fortegnelse over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31 desember 1920.
Kristiania 1889, 1913 og 1922. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)
Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. Statistiske Oversikter 1926. Oslo 1926.
(*Résumé rétrospectif 1914 et 1926.*)

Samtlige verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Oslo.

Av «Norges handel», årgangene 1911, 1912, 1913, 1915 og 1921, er Byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å få overlatt eksemplarer av disse årganger.

10 november 1931.